ч. 83. (9.643) Львів, пятниця 12 цвітня (29. марта ст ст.) 1918. Рік. XXXXI

Діло

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.

Конто почт. щадн. 26.724.

Адреса тел.: „Діло—Львів".

Число телефону 565.

Рукописів редакція не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА

в Австро-Угорщині:
місячно . . . . . 7·— К.
чвертьрічно . . . 15·— „
піврічно . . . . 28·— „
цілорічно . . . . 56·— „

у Львові (без доставки):
місячно . . . . . 4·— К.
чвертьрічно . . . 12·— „
піврічно . . . . 22·— „
цілорічно . . . . 44·— „

в Німеччині:
піврічно . . . . 28·— М.
цілорічно . . . . 56·— „

За зміну адреси платить ся 50 с.

Ціна оголошень:

Рядок петітовий, дешевальтовий або його місце 60 с., в надіслане 1 К., в некрологах 1·50, в редакційній части перед лінією по кілька 2 К. Некрологи 2 К. Слова тверстою друком подвійно. Оголошення на суботу і неділю подвійно.

Постійні оголошення за осібною умовою.

Один примірник коштує у Львові 16 с. на провінції 20 с.

Видає: Видавнича Спілка „Діло" Начальний редактор: Д-р. Василь Панейко.

Українська держава і російська меншість.

Львів, 11. цвітня 1918.

„Ще на початку революції — пише київська „Відродження" — почали то тут, то там появлятись на мурах міста Києва оповіщення, що такий то „общественний деятель", член такої то політичної чи кадетської партії прочитає лекцію на тему: „Українське питане".

„В міру того, як ширшав і поглублював ся український рух, тих оповісток ставало що раз то більше. Люди читали, диспутували і дебатували і, звичайно, ні до яких результатів не доходили. „Українське питане" ані руш не давалось вбгати в ранці одного доклада, бо український народ — се великий народ і його рух, проявлений в останні часи, великорозмірний рух, так великорозмірний, як великорозмірна його територія і його число.

„Український рух докотив ся нестриманим походом до самостійної держави, вийшовши такки робом геть з поза межі колишньої російської „тюрми народів" на світову арену міжнародної політики. Сей нестриманий похід ішов так бистро, що повстане нової нації в европейськім розуміню сього слова виглядало як феєрія, як фантастичний сон літньої ночи. Переоцінювались цінности. „Твереза" реальність стала фантазією, фантазія реальністю.

„В річницю дужого росту українства, змінились оповістки на мурах міста Києва. Замість сакраментального „Українського вопроса" виринув „Національний вопрос на Україне". Хто-б не читав доклада на вищезгадану тему, можна наперед відчути, який буде його ідеольогічний підклад. Засконюючись псевдодемократизмом і навіть соціялізмом, докладчик кидати ме юпітерогроми на „насільственную українізацію", на конечність національної організації і т. д. і т. д."

Отся представлена київським дневником еволюція від теми „Українське питане в Росії" до теми „Національне питане на Україні" ярко зображує ту основну переміну, яка протягом року наступила в положеню російської меншости на Україні. Доки Україна була частю російської держави, російська меншість на Україні почувала себе більшістю; з хвилею, як Україна стала самостійною державою, російська меншість опинила ся на своїм властивім місци, в положеню національної меншости.

З сим своїм положенем російський елемент на Україні ніяк не хоче погодити ся. Отже протестує не тільки проти „насильної українізації", але навіть проти самої української держави, виставляючи домагане, щоби про державну будучність України рішили Всеросійські Установчі Збори.

В боротьбі України з большевицьким наїздом російський елемент формально „зберігав неутральність", в дійсности-ж мимо того, що большевики як партійна організація були серед російського елементу на Україні дуже слабі, — симпатизував з большевиками як „збирачами російської землі".

Коли большевики заняли Київ, Рада міста Києва, в якій большевиків зовсім нема, видала до населеня відозву, в якій дала вислів радости, що через побіду большевиків привернено єдність російського пролетаріяту.

По повороті українського правительства до Києва український радний Маєвський (соц.-рев.) виступив на засіданю Ради з заявою, що вважає нижше своєї чести належати до корпорації, яка допустила ся зради проти української держави. На сю заяву предсідатель Ради зареагував заявою, що ніяка сила не зуміє розірвати єдности російського пролетаріяту і російського народу.

Дня 29. марта російські партії в Києві плянували велику демонстрацію, яка під покривкою святкованя роковин російської революції мала звернути ся проти української держави. Українське правительство демонстрацію заборонило, а міністер внутрішних справ Ткаченко подав на Малій Раді причину сеї заборони, заявляючи, що правительство не може допустити, щоби в столиці України російська меншість демонструвала проти української держави. З приводу сеї заборони російська більшість Ради м. Києва на засіданю 29. марта підчесла протест, в якім зійшли ся разом всі російські групи, від націоналістів і кадетів до соціялістів-революціонерів. А коли жидівський соціяліст Шац звернув увагу російських членів Ради, що вони стоять на ґрунті російської державности і боронять інтересів тої держави, з якою Україна веде війну,—стягнув за се на свою голову безмірність обуреня зі сторони російської більшости Ради.

Ще острійше між в Києві виступають проти української держави російські групи в Одесі. Вся російська преса Одеси, від чорносотенної до большевицької переповнена статями на тему з'єдиненя „півдня" Росії з „північчю", протестами проти насильної українізації і домаганем віддання рішеня про державну будучність України Всеросійським Установчим Зборам.

В Малій Раді російські групи ведуть також боротьбу проти української держави, освітлюючи всі недостачі державного організму з того становища, що всему, мовляв, винно розірване „єдиного російського революційного фронту", і стараючи ся як мож більше здискредитувати українську державну власть.

Таке становище російського елементу на Україні не є властиво ніякою несподіванкою. Тільки фантасти могли думати, що російський елемент на Україні добровільно зречеть ся того пануючого становища, яке давала йому приналежність України до Росії, і вдоволить ся скромним положенем національної меншости, хоч-би й як ідеально забезпеченої в своїх національних справах.

Що найголоснійше виступають проти української держави елементи демократичні і соціялісти, се також зрозуміле. Адже революція принесла власне „на їх вулицю свято". До революції російське пановане над українським народом виконували консервативні елементи російського народу; по революції, яка принесла власть у російській державі демократам і соціялістам, вони, російські демократи і соціялісти, повинні були обняти власть також на Україні. Ся власть — на їх думку — тепер їм належала ся, і вони були би навіть на стільки великодушні, щоб позволили Українцям плекати свою національну окремішність. Адже русифікація України за півтретя століття царської власти зробила такі поступи, що українська газета і книжка, українське товариство, українська школа, права української мови в державнім апараті — при збереженю прав російської мови як мови державної — не були би для дальшого поступу русифікації небезпечні.

Та тут державне відродженє України перечеркнуло всі їх рахунки, розвіяло всі їх надії. Вони стали національною меншістю, якій Українська Народня Республика забезпечила, що правда, ідеальну змогу вільного національного держитя, одначе позбавила становища нації державної і вимагає від них сповненя горожанських обовязків супроти української держави.

З сим російська меншість поки-що не може примирити ся і все ще сподіває ся, що державна самостійність України, се якийсь страшний сон, який може ще вдасть ся прогнати. Отже живе в тій надії, а поки що старає ся як найголоснійше кричати проти „насильної українізації" і взагалі на кождім кроці кидає колоди на шляхи українського державного будівництва.

Поки-що російська меншість вимагає для себе в українській державі як найбільших прав аж до того, щоб українська держава не сміла нарушити того російського стану посіданя на Україні, який збудувало тут царське пановане,— а не бере на себе супроти української держави ніяких обовязків, навпаки, навіть не криєть ся з тим, що вона готова кождої хвилі приложити руку до зруйнованя державної самостійности України і до зєдиненя її з Росією в цїли реституції бувшої російської імперії.

На такім становищи російська меншість на Україні буде оставати доти, доки не переконає ся, що державна самостійність України се факт, якого ніяка сила не змінить. Тоді вона примирить ся з українською державністю, примирить ся з українізацією державного і публичного житя в українській державі, тоді пізнає вартість тих національних прав, які дає меншостям українська держава. Чим се швидше станеть ся, тим ліпше для російського елементу на Україні.

Бо що Українська Народня Республика не сповнить державного самовбийства тому, що сього хочеть ся російській меншости, се певне. Навпаки, з усего видно, що українська державна власть займає супроти висше схарактеризованого становища російської меншости належне становище.

„Українській державі — пише „Відродження" під адресою Ради м. Києва — не треба, щоби члени Думи говорили поганою українською мовою, а думали по московськи. Нехай говорить навіть володимирським діялектом, але думати по українськи, в дусі української демократичної державности — се її обовязок, який сповнити мусить".

Сей обовязок мусить зрозуміти і сповнити російська меншість скрізь по Україні.

„Столиця" большевиків на Україні вільна.

БЕРЛІН, 10. цвітня (Вольф). Урядово: Харків занято по боротьбі дня 8. цвітня.

ПЕТРОГРАД (Райтер). Урядово потверджено упадок Харкова.

СТОКГОЛЬМ, 10. цвітня (пр.). З Петрограду доносять: Харківська рада опускає місто наслідком того, що зближаєть ся німецьке військо. В сей спосіб уступає організація, яка отверто станула проти У. Ц. Ради. Між членами харківської ради нема ні одного Українця, тільки самі Москалі. Одначе вони говорили все іменем Українців. З їх прогнанем з Харкова зломано оконечно головний опір проти пацифізму Українців.

Військові причинки для родин офіцирів і військових урядників.

Із секції военної помочи при Головній Раді „Сільського Господаря" доносять нам: Жінки і правесні діти офіцирів і військових урядників (гажистів) та тих підофіцирів і жовнірів, які служать в війску добровільно поза обовязковий час, не мають права після тепер обовязуючого причинкового закона з 27. липня 1917 р. побирати військових причинків, лише належитість на удержанє і кватерункове навіть тоді, коли би військовий причинок був більший від тамтого заосмотреня. Такі случаї заходять досить часто і є великою кривдою для родин офіцирів, бо прим. родина підпоручника мешкаючого у Львові, зложена з жінки і 5 дітий, побирає військове заосмотрене (належитість на удержане і кватерункове)] в висоті 122 кор. 34 сот. місячно, тимчасом висота військових причинків винесла би около 324 кор. місячно. Сю несправедливість зносить доперва закон 31. марта 1918 р. В. д. з. ч. 123 і виконуючий розп. мін. кр. оборони з тогож дня. Він постановляє, що жінка і правесні діти офіцирів і військових урядників і тих підофіцирів і жовнірів, які добровільно служать поза обовязковий час, будуть мати право від 1. цвітня 1918 р. побирати військовий причинок в висоті, яка останеть ся по відтрученю військового заосмотреня отже в

Кіно „КОПЕРНИК" -- висвітлює далі -- велику 6-актову драму **„Остання ніч"** Концерт фільгармонічної музики стрім ілюструє програмо нової драми.

висше поданім случаю буде родина підпоручника побирати військове заосмотрене в висоті 122 кор. 34 сот. і військовий причинок, якого висота буде рівнати ся надвижці військового причинка понад військове заосмотрене, себто в иншім случаю 201 кор. 66 сот.

О признане військового причинка мають родини офіцирів старати ся в сей сам спосіб, що родини всіх инших осіб покликаних до війска, а іменно через виповнене друкованого вголошеня.

Перед признанем причинка має причинкова Комісія обовязок розвідати в військовій ліквідатурі, кілько виносить військове заосмотрене родини офіцира.

Закон з 31. марта 1918 зміняє ще і в дечім иншім постанови причинкового закона. Близше і подрібнійше буде о сім сказано в „Господарській часописи", яка з слідуючим числом отвирає відділ военної помочи, де обговорювати ме ся всі важнійші закони і розпорядки.

Державна зрада.

Львів, 11. липня 1918.

З приводу виступу гр. Черніна проти чеської політики містить віденска „Arbeiter Zeitung" в 6. с. м. статю п. н. „Hochverrat", в якій читаємо:

„Державна зрада? Державною зрадою є те, що комусь подобаєть ся в инших. Коли прим. англійський горожанин Кевмен попробує відірвати Ірляндію від Англії, то кождий добрий Німець в Німеччині й Австрії буде в тім бачити змагане до виволеня ірляндського народу, буде відносити ся до нього з признанем і бажати йому успіху. Англійці назвуть се змагане очевидно державною зрадою. Коли-ж проф. Масарик, той вікчемний Масарик, як каже гр. Чернін, хоче чогось подібного для чеського народу, тоді Англійці будуть бити оплески і старати ся йому помогти; для Австрії є се очевидно державна зрада і коли-б Масарик попав ся в руки Австрійців, вони так само його повісили би, як Англійці Кевмена.

„Польське Королівство довго ще було частю російської держави, як ми вказали від Поляків т. зв. активістичної політики, себто руху в цілі відірвання від Росії, і саму пасивність, себто вижидане міліторних рішень, брали їм за зле як гідну догани сторонничість в користь Росії. Курляндські барони ще довго до берестейського мира, до якого вся балтійська область належала до Росії, демонстрували за відірванем від Росії; чи ми бачили в сім невірність, державну зраду? Фляманди в Бельгії ми просто взиваємо працювати для відірвання від Бельгії; чи називаємо се державною зрадою?

„Що тут ходить о области, обсаджені неприятелем, се нічого не зміняє на річи. Адже кождого прим. в Галичині, хто тоді, як там панували Росіяни, заходив собі з ними, ми маємо державним зрадником і кождого, про якого знаємо, що мав якісь зносини з ворогом, караємо.

„Державна зрада не є ніяким моральним законом поза простором і часом; се є державний закон, якому кожда держава дає тільки на той випадок обовязкову силу, коли се приносить їй користь. Що ми відчуваємо як злочин, коли воно звернене проти нас, те саме відчуваємо як добродійство, коли воно звернене проти ворога.

„Не инакше є з революцією. Революції в неприятельськім краю бажає собі кожда воююча держава і кожда радо буде робити все, щоб її там викликати. Очевидно та чужа революція мусить бути цивілізована і мати пошану перед границями чужої держави; коли про се вона забуває, тоді є вона „зараза". Кождий з воюючих тужить за тим, щоби проявило ся невдоволене з довгої війни, очевидно в инших; кождий просто сподіваєть ся того і є огірчений, що народи так позволяють по собі їздити, є такі довготерпеливі, — очевидно, чужі народи.

„Все те не є несподіванкою, бо війна є власне стан, в якім противникови бажаєть ся всего злого, і ніщо, що йому стаєть ся, не є досить великим злом.. Тому добрий патріот бажає ворогови всіх язв: державної зради, бунту, революції, при чім очевидно не бачить противорічности в тім, що сим легітимує такі самі бажаня ворогів.

„Одначе все таки нема другої держави, в якій обвинене за державну зраду було би таке загальне, як у нас. Кожда нація може бути певна, що члени иншої нації виступлять проти неї з таким обвиненем; кожда чула вже таке обвинене, кожда його підносила... На чім полягає в останній лінії та загальна державна зрадливість? Вона не висловлює нічого иншого, як тільки те, що державний лад, відношене націй до себе і їх відношене до держави не осягнуло тої форми, якої вимагає сильний і глибокий розвиток націй, що для того житя побіч себе і з собою не знайдено форми, яка відповідала би потребам націй, також потребі тої нації, яка сеї потреби не відчуває. Коли-б нації могли в самостійности жити побіч себе, то були би богато готовійші жити з собою; нації й державі був би заощаджений важкий конфлікт, званий державною зрадою. Не тільки ті, що сповняють державну зраду, але й ті, що чують ся нею діткненими, повинні мати матеріял до поважного думаня в факті, що — як вони кажуть — в Австрії панує масова державна зрада".

Українські Зелізничники!

Організуйтесь у свою фахову організацію (Львів, вул. Городецька 95). 3—1

За національне виховане дітий

Одною з областий нашого національного житя, неторканих до недавна нашою організаційною працею, була опіка над дітьми. Проте ним, культурним, науковим, господарським потребам нашого народу присвячене дуже мало цілого ряду наших організацій, які автономічно управляють певними сферами суспільного житя, та проте в бізнесі нашого національного житя за послідні десятиліття минулого до року нині чувалось недостачі організації, що займалась би опікою над українськими дітьми. Щойно з початком минулого року почало у Львові свою діяльність Українське Краєве Товариство опіки над дітий і опіки над молодіжю.

Про конечність такого Товариства для нас тут, у Східній Галичині, шкода гадати сказати. В тім, щоби вся суспільність зрозуміла потребу організації і щоби кождий в міру своїх сил дян пособляв її діяльности коли вже не своєю працею, то принайменше своєю прихильністю до нового Товариства.

Ще одно: щоб акції того Товариства не утруднювано, а то й — не розбивано окремими організаціями в области опіки над дітьми. Українське Краєве Товариство має ширший круг діланя, як всякі наші організації, що опікують ся дітьми. Коли-ж слідні мають характер тільки переходових інституцій, які в першій мірі мають заступити в енних сиріт в теперішну добу, то згадане Товариство поза тим (воно також ведевий опіки) має стати одинокою організацією національної опіки над українськими дітьми, стати представником інтересів дітий перед цілою суспільністю і перед чужими. Зокрема свячена буде в найблизшій будучности У. К. Т. організованю генеральної опіки над дітьми по думці законних приписів. Тим нищим разом.

Коли не сміємо собі самі утруднювати постійної праці в области національної опіки над дітьми, то тим менше вільно нам допускати розвиткови чужих товариств, що бажають взяти у свою охорону українських дітий. Тамо на думці Східно Галицьке Товариство опіки над дітий і молодіжи у Львові, на чолі з президентом висшого суду краєвого п. Червінським. П. Червінський, який зачинив у фондів для сиріт у Східній Галичині 180.000 К., приділив польським організаціям 150.000 а українським тільки 30.000 К. Згадане товариство, щоб вести при помочі фондів опіку над українськими дітьми так, як її розуміє. Його дотичні наміри стають ясні, коли відмітимо, що на двайцять кілька членів Виділу заснованого ним товариства п. Червінський тільки 4 (чотирьох) Українців.

Одначе з огляду на те, що за товариством п. Червінського стоїть могуча державна організація та що наша суспільність мало в справі зорієнтована, до згаданого товариства

Іван Нечуй-Левицький

(1838—1918).

(Докінчення).

Тихе й скромне було його житє, не богате на зовнішні факти. З важнійших подій можна відмітити хиба поїздку за кордон — до Відня й до Швайцарії в перших роках учителюваня в Сідлці. Другою такою подією був 35-літний ювілей, коли вперше українське громадянство прилюдно вшанувало свого визначного повістяря. Поза тим повне було се житє невсипущої праці для рідної літератури й народу. Від 1868 р., коли надруковано в львівській „Правді" його першу повість („Дві Московки"), аж до самої майже смерти виповнене було воно безперервною літературною роботою. Рік за роком з-під його пера появляють ся від того часу повісти, оповіданя, комедії й ріжні статі та популярні книжочки для народу.

Вичисляти тут їх усі нема місця й потреби — вони й без того надто відомі.

Славним зробили імя Нечуєви саме його повісти й оповіданя, які і що-до форми і що-до змісту становлять видатне придбане нашого письменства. Деякі з них є правдивою окрасою його, як от напр. „Бурлачка", „Кайдашева сімя", „Рибалка Панас Круть" і ин. Малює в них автор здебільшого наше народне житє по скасованю панщини, являючи ся таким чином безпосередним продовжателем народного періоду нашої літератури. Але йде Левицький значно дальше від Марка Вовчка й Ганни Барвінок і в завданях своєї творчости і в її розмаху й ширині.

Торкнувши ся в „Миколі Джері" страшної болячки панщини й намалювавши цікаву картину тяжкої долі втікачів-кріпаків на степах південної України, переходить він і в сім і в усіх инших своїх творах до змальованя тих обставин, які настали на Україні по реформі 1861 р. І страшну, невеселу картину нової неволі — „маленької панщини", яку приніс на зміну старої новий економічний лад, тяжкого економічного визиску й соціяльного гнету, злиднів і безпросвітної темноти народних мас розгортає він перед нами в цілому ряді своїх талановитих писань. Деякі з них уже самими наголовками показують на сумний свій зміст („Пропащі", „Живцем поховані"). Не для жарту бо писав Левицький, не для того, щоб потішити читачів, як Стороженко, й не для того знову, щоб, як Квітка й пізнійші народники показати в сентиментальних картинах, що і мужик таку саму душу має, що й пан, що й він людина, що й під сірою свитою бєть ся людське серце, що й селянин терпить, як і инші „благородні" люди, що й він відчуває так само, як і вони, й тому заслугує на нашу увагу й спочуте. Ні, Левицький сягнув дальше й дав нам правдивий, реальний образ народнього житя, описуючи його без слезливого сентименту, майже з спічною безпристрасністю й спокоєм.

І в сім живім, яскравім змальованю народніх типів і умов народнього житя не тільки велика артистична вага творів Левицького, але й велике їх суспільне значінє. Вони бо будили громадську думку освіченої громади й примушували її застановляти ся над питанем, де-ж лежить корінь лиха. І в сій реальній правді, змальованій з великим артистичним хистом, невмирущість творів Левицького. І в пізній будучині читати муть ся вони з меншим цікавленем, ніж читали ся в своїм часі. Вони тають ся тепер, даючи яскраву художню ілюстрацію до сторінок нашої історії сучасного Левицьким часу.

Та Левицький не обмежував ся виключно народними темами, він дав нам ціле кожа з інтелігентного житя, „перший, по Куліша, доторкнув ся житя нашого тонкого". І знову майже самі темні краски: байдужність до національної справи, пасивність, брак ідеалу, ренегатство і одірваність від народнього грунту — ось правда, яку повідав нам письменник українську інтелігенцію свого часу. Зачатки розриву з народом у своїх ідеальних нарисах „Старосвітські батюшки й матушки" показує письменник у инших творах уже видних ворогів народу — в „Помі" „Причина", „Хмари", де змальований процес націоналізації укр. верхів.

І тут автора перо покидає його ніжний спокій й обурене почуте проривається в блїцистичних відступах, які дають нам пізнати його світогляд — світогляд свідомого українського громадянина.

Але спроба письменника змалювати такого громадянина (в „Хмарах" і „Над Чорним Морем") не вдала ся. Позитивні типи Ярюка й Комашка надто бліді, немов і вони від тої художньої правди, з якою змальовані инші постаті його повістий.

Причиною сього не тільки певна прямота світогляду самого автора, а й сама дійсність, яка давала ще надто мало матеріялу для творення таких позитивних типів. Як вийшли пізнійші спроби того роду (напр. Грінченко

Нове прегарне Кіно — „Королева Марусенька“

площа Смольки 5. висвітлює тепер могучу пси хольогічну драму на 4 дії п. н.

„Сім літ трівоги“

Артистична фільмова орхестра інтересує зі зрозумінєм ціле сей знаменитої драми. Програму доповнює прегарна американська комедія на 1 дію „Інакше кого розумієш відправ.“

вступають і Українці. Вступають вимо того, що з виділу товариства п. Червінського виступили всі члени Українці, а саме: член Виділу краєвого разу. Іван Киселюк, радник дв. Олександер Барвінський, та п. Ольга Бачинська, та що Митрополичий Ординаріят відмовив ся від делегації свого відпоручника до того виділу.

Сводіємо ся, що діють ся се тільки наслідком непорозуміня, спричиненого тим, що товариством п. Червінського видають ся відозви і інші письма, на яких поміщуєть ся дальше відкиск згаданих українських дівчин, хоч вони заявили, що до виділу не належать. Нехайжеж наші люди не дають ся ввести в блуд і нехай не вступають до нової організації, яка хоче розвивати ся „pod jednym dachem“. Ті з Українців, що там вступили, нехай безпроволочно зголосять своє виступлене. Ми маємо своє Українське Краєве Товариство охорони дітий і опіки над молодіжю. Нехай його членом стане кожда Українець й Українка. Його адреса Львів вул. Домініканська ч. 11.

З діяльности Українського Педаґоґічного Товариства

На засіданю Головної Управи Українського Педагогічного Товариства обговорено і порішено слідуючі слідуючі справи:

На предложене Наукового Товариства ім. Шевченка порішено заняти ся ревізією підручників для народних і середних шкіл, щоби при новім виданю усунути їх хиби і недостачі, а подані були на будуче українській дітворі підручники, відповідаючі духови часу і потребі широкого народного виховання. Ось тепер є нагода для кождого досвідного педагога-Українця висказати ся про сю преважну справу, а Головна Управа Українського Педагогічного Товариства з вдячністю прийме всякі замітки і поради в сім ділі.

До лекшого переведеня сего завдання рішено покликати осібну комісію.

При обговореню справи видання підручників для виділових шкіл провірено, що за працю в сім напрямі взяли ся наші найвизначнійші наукові педагогічні сили; готові рукописи до кількох підручників вже одержано, до прочих матеріял вкінчуєть ся. Та тут виринають дуже поважні перепони, в першій мірі брак паперу, його неуявна ціна, яку треба сейчас платити готівкою. Але Товариство робить заходи, щоби й ті перепони побороти.

При порішеню справи видавництва висказано бажаня, щоби Головна Управа разом з иншими просвітними товариствами навязала негайно зносини з київськими кругами що-до спільної акції в сім ділі.

Незвичайно живо обговорено справу видання права прилюдности для українських учительських семинарій, з котрих найстарша у Львові вже від десяти літ помимо вперевного улудженя, ще й раз-враз признає інсп. п. Янер, не може доси добути права прилюдности, яким користують ся десятки польських приватних семинарій в українській части Галичини. Управа сеї семинарії вносить рік-річно меморіяли до властий, в яких виказує, що соймова постанова, закладати в Галичині лише чисто польські або утраквістичні семинарії, не відносить ся зовсім до приватних шкіл; висилає депутації і т. д., одмак все остає без ніякого успіху. Минулого року була надія вихлопотати бодай дозвіл на українську іспитову комісію, але й ся завела, а кандидати були принесені, в останній хвилі перероблати весь матеріял до іспиту після польських підручників, щоби здавати матуру в державній семинарії і головно сій причині треба приписати значний процент відступивших і перепавших при матурі учениць. Щоби і в сім році не допустити до такого лиха, вислано ще в січни с. р. меморіял до Міністерства Просвіти, а як що звідси прийде відмовна відповідь, те справу предложить ся до порішеня Найвисшому адміністраційному Трибуналови.

Користнійше стоїть справа надання права прилюдности приватним гімназіям, в яких вже пять відновлено, яких одначе удержане лягло великим тягаром на Педаг. Товариство. Треба тепер ужити рішучих заходів, щоби постанова удержавити їх, принята ще перед війною, була вкінци виконана.

Також збільшене число народних шкіл, в яких гуртуєть ся вже тисячка української молодіжи із всіх дільниць міста Львова, вимагає великого накладу гроша. Тепер крім звичайних видатків причинили ся инші надзвичайні, як ось дорожня опалу та потреба поліпшити платню учителькам поки що бодай признанем одноразового доріжняного додатку у висоті 10—15 проц. річної платні.

По підмогу на удержане шкіл відносять ся до Головної Управи з ріжних міст Кружки У.П.Т., які по уступленю інвазії взяли ся до відновки своєї діяльности.

Всім тим потребам мусить ся зарадити, тому то Головна Управа віднеслась була до громадянства з покликом о жертви. З відрадою провірено зріст жертвенности на рідну школу бо наддатки на висланий стінний календар перед Різдвом досягнули суми 15.000 корон, инші датки 6.000 корон, від Хв. Тов-а „Дністер“ і „Народна Торговля“ одержано підмоги по 1000 корон, від инших товариств дрібнійші.

На таку щиру опіку нашого громадянства надіеть ся Головна Управа й на будуче, тим більше, що стоїть тепер перед зростаючими завданями збільшеної діяльности на области нашого рідного шкільництва.

Поляки в Німеччині за берестейким миром

Берлін 9. цвітня 1918.

В німецькім парляменті, з приводу ратифікації мира з Україною, також польські посли, які під проводом кн. Радивила творять польський клюб, голосували за ратифікацією, мимо постанов договору що до Холмщини і Підляша. Се старають ся пояснити „Głos Narodu“ в сей спосіб, що Поляки з Німеччини зрезигнували так легко з Холмщини і Підляша, бо польські активістичні висланці, які переговорювали в Берліні з заступниками більшости парляменту, запевнювали, що вони прибули з порученя Регенційної Ради, щоби довести до німецько-польського порозуміня й що всі партії в Варшаві одобряють їх політику. До сего причинив ся також кн. Радивил, який вплинув на польських послів так, що вони голосували за прилученем Холмщини і Підляша до України. Одначе небавом прийшло розчарене коли виявилось, що переговори в Берліні не мали характеру офіціяльности, а відбули ся тільки за посередництвом польського публіциста Вільгельма Фельдмана.

Французи евакуують Reims

Берлін, 10. цвітня 1918.

„Zürcher Post“ доносить з Парижа, що Reims цілковито евакуовано; в понеділок покинули місто останних 1600 мешканців, що від ряду місяців жили в пивницях. 3000 виселенців з околиць Амієну і Монтдідієр явило ся вже в департаменті Івери.

Бесарабія для Румунії.

БУКАРЕШТ, 10. цвітня. (Ткб.) З Яс доносять, що бесарабський сойм заявив ся за прилученем Бесарабії до Румунії.

Італійські наступи відбито.

ВІДЕНЬ, 10. цвітня (ТКБ). Урядово:

В области устя Піяви підприняті італійських наступних відділів не вдали ся.

Німецькі успіхи на Заході і в Фінляндії.

БЕРЛІН, 10. цвітня (Волф). Урядово:

Між Armentières і каналом La Basée по сильнім огневім приготованю пішли ми приступом на англійсько-португальські становища, заняли перші ворожі лінії, взяли в полон яких 6.000 людий і здобули до 100 гармат. По обох берегах Соммы вивязала ся нагальні артилерійські бої і успішні боротьби піхоти. На південнім березі Оази кинули ми ворога також між Folembray і Brancourt за каналом Oise-Aisne.

Вечером: На півмік від Armentières вдерли ся ми до англійських ліній по обох боках Waasten (Warneton). Між Armentières і Estaires перейшли ми в многих місцях ріку Lys.

В Фінляндії: Наші війска, які висіли на сушу в Hangoe, заняли по короткій боротьбі з озброєними ватагами Karis.

НОВИНКИ.

Львів, 11. цвітня 1918.

— **В Копичинцях** в старостві і в суді заведено тільки написи по польськи, а українські знехтовано. Уряд громадський в Копичинцях віддало староство якомусь капраєви і хоча мешканці просять, щоб вже раз усунути інвазію, на представленя мешканців староство глухе.

— **Відбудова просвітного житя у львівськім повіті.** Нам пишуть: Дня 12. с. м. відбудуть ся о год. 11. перед полуд. Загальні Збори Філії Товариства „Просвіта“ на львівський повіт в цїли переведеня основної просвітної організації та економічної діяльности. На Зборах будуть виголошені 2 реферати: Вп. п. Ломінського: „Поклик до українського жіноцтва в справі просвітної організації“ та п. Ванчицького: „Яка праця жде Читальні львівського повіта в нинішних переломових хвилях“. Просвітна і економічна організація львівського повіта, як обереного національного перстеня для міста Львова, має в нинішних часах первородне значінє. З сих причин пожадана дуже як найчисленнійша участь львівської та позальвівської інтелігенції та широких кругів селянства. До тепер не брали участи в організаційній діяльности львівського повіта жіночі круги. А причина для многих жінок, а головно тих, що суть зорганізовані в своїх Товариствах, виявляєть ся від нинішну хвилю так богато важних причин увійти в тіснійший контакт з населенем львівського повіта. Чиж не нуждують наші бурси, захисти і захоронки, як і український загал передовсім тому, що ізза браку більшої стичности з українським населенем львівського повіта залежні є від визискуючих їх посередників? Зрозуміле ваги самооборони нехай буде товчком до як найчисленнійшої участи в Зборах, які відбудуть ся в салі Товариства „Бесіда“.

— **Виказать!** З ріжних стацій західної пограничної полоси України надходять до міністра доріг в Київі телеграми про конфлікти, що виникають між агентами зелізниць і румунськими та й иншими військовими частинами, які доконують ріжні грабіжи та насильства в районі українських зелізниць. Так з Окниці наспіла позавчора така телеграма до міністра доріг: Повідомляю, що участок Тирново-Рибниця захопили Румуни, які в порозуміню з бесарабською „Сфатуль Цері“ є хазяями становища і розпоряджають ся, не тільки подвижним складом, але і грошевими доходами стацій. Заарештовують агентів, яких посилають для збору грошевих прибутків в касу півд.-зах. зелізниць. Урядники терорізовані і боять ся лишатись на місцях. З тоїж Окниці телеграфують міністру доріг, що як австро угорське так і румунське військо без усякого дозволу Українського Центр. Ради вивозять з Бесарабії не тільки харч, живність, а також гармати, військовий припас, запаси інтенданських складів і т. д., що по станицях залишили російські військові частини. Румуни загрожують агентам зелізниці репресіями і навіть розстрілами, і тому вони нічого проти сього вдіяти не можуть.

— **Евакуована худоба.** Ц. к. Намісництво, Централя відбудови Галичини в Кракові, закупила в бараках в Гмінді 497 евакуованої худоби, в Хоцен 88 штук, в Моравській Трібаві 43 штук,

---

його „На роспутті“ й „Сонячний Промінь“) також не дописали.

Та поза сим і поза деякою розтягнїстю й реторичністю, відміченою критиками покійного письменника, всі вони без виїмку вже від давна відносили безперечний його талант і високо оцінювали його творчість. Вже такий тонкий знавець літератури, як Куліш, відніс, що „Іван Нечуй у своїх повістях, чи то малюючи ситуацію душі человічої, чи то ставляючи перед очі образи з природи, показав ся великим артистом, а вся Україна покладає у його талантови що найбільші надії“ (Див. „Слівце од видавництва“ до львівського видання „Повістий“ 1872 р.). Так само десять літ пізнійше сказав його й Костомарів (Пор. Огоновського, історія літ. т. III, ч. 1, ст. 694).

І з такою славою для себе й користю для рідного краю працював покійник майже 30 літ (від кінця 60-их рр. до 90-их включно), збогативши укр. літературу цілою низкою видатних творів.

Крім белетристики писав Левицький ще статі публіцистичні й популярно-історичні брошурки для народу, а також був одним із перекладачів Св. Письма (вкупі з Кулішем і Пулюєм), але не з сих писаних його значінє для мас. Пізнійші його писаня — чи то белетристичні, чи то граматичні (славнозвісне „Кривеє дзеркало укр. мови“, Граматика укр. мови то що) — вже цілком не вплітають нових лаврів до вінка його заслуг. Се був уже старечий присмерк колись дужого таланту. Та не можуть вони очевидно й обкинути його вікопомних заслуг, положених в зрілих літах творчости. Сих заслуг ніколи не забуде покійному рідне письменство.

Вол. Дорошенко.

ВСЇ СПІЛКИ, котрі переймають на себе агенди Повітових роздїлень Кружків консументів „НАРОДНОЇ ТОРГОВЛЇ“ просимо прислати безпрозволочно оригінальний статут і рішенє суду про зареєстрованє спілки.
XI. 2 3 НАРОДНА ТОРГОВЛЯ, КРАЄВА РОЗДІЛЬНЯ НА ЛЬВІВ

в Порлік 33 штук, в Нікельсбергу 42 штук — разом 703 штук. Сю худобу віддала Ц. В. Г. Краєвому Товариству господарському „Сільський Господар“ в комісову продаж між потерпіле населенє східної Галичини. З поручення „Сільського Господаря“ розпродав Краєвий Союз збуту худоби у Львові сю худобу знищеному населеню таких повітів: Підгайцї 95 штук, Бережани 100 шт., Рогатин 93 шт., Станиславів 22 шт., Богородчани 39 шт., у Львові між евакуованих з повітів Зборів і Збараж 70 шт. В часї транспорту упало 6 штук, а дорізано 2 штуки. Тепер не мають на разї анї Краєве Товариство „Сільський Господар“, анї Краєвий Союз збуту худоби мічної евакуованої худоби до роздїлу і продажі і тому просить ся інтересованих не звертати ся до сих Товариств в справі евакуованої худоби, бо сї Товариства не можуть вдоволити просьбі інтересованих. Замічасть ся, що в Гмінді полишило ся 180 штук молочних корів. „Сільський Господар“ старасть ся всіми силами видістати сї корови для східної Галичини, однак доси без успіху. Хто має квіти на відобрану худобу або кеші в бараках, має предложити сї квіти через Кружки „Сільського Господаря“, або свої до зареєстрованя і до виплати гроший за забрану худобу. — (Сільський Господар“).

— **З Народної Торговлї.** Отсим пригадуємо, що Загальні Збори членів Народної Торговлї відбудуть ся у Львові в пятницю 12. с. м. о год. 4. по пол. у власнім домі Ринок ч. 36. — Богослуженє за померших членів відбуде ся в церкві Преображенській в дни зборів о 8. год. рано.— Дирекція.

† ПОМЕРЛИ.

Пилип Наконечний народний учитель, хорун. 30. п. п. помер 6. марта с. р. в резервовім шпитали у Відни в 28. роцї житя. Покійний після боїв під Перемишлем в 1914 р. перебув, завдяки свому сильному організмови, холеру а в рік пізнїйше, по вдачі кріпости, попав, хорий на ноги, в російський полон та перележав ще довший час у Москві, а потім зістав висланий до Ташкенту в Азії. Увільнений хитростю, повернув знова до Австрії. Ту перебув ще 11. і 12. битву над Сочею а раченний відлоиком гранату зістав перевезений до Відня, де виснажений воєнними трудами покінчив своє житє. Покійник, родом з Сокальщини, посвятив чотири роки учительської служби в Ліщинах, Малястові і Роздїлю горлицького повіта, де віддав ся був цїлою душею укр. нар. шкільництву та громадянській працї на Лемківщинї. — В. И. П.

В справі воєнних кредитів.

Краєвий Союз Кредитовий у Львові одержав на основі рескрипту ц. к. Міністерства фінансів з дня 9. жовтня 1915 ч. 62.568 державну позичку, в якої має право удїлювати кредити для українських союзних стоваришень, на їх урухомленє і для своїх членів українських рільників, ремісників, купців, власників реальностий і промисловців — на піднесенє їх господарства.

Ті кредити удїляє Краєвий Союз Кредитовий під доглядом правительственного комісаря на відбудову знищених або випадками воєнними ушкоджених будівель. Рільники можуть одержати позичку на закупно живого інвентаря, знарядів і машин рільничих, на закупно насїня, штучних погноїв, паші і взагалї всяких матеріялів потрібних до веденя господарства, дальше для відбудови або поправи домів і будинків господарських, а вкінци для поправи ґрунтів зруйнованих воєнними подіями, пр. через стрілецькі рови. Ремісники можуть одержати позички на справленє або відчову варстатів, на закупно сирих матеріялів, купці на урядженє своїх склепів і магазинів знищених воєнними випадками.

Ніхто не може дістати позички на такі цїли, як сплата довгів або инших затягнених перед війною з'обовязань, на купно ґрунтів, на ліпше житє або на спекуляцію.

Зі згаданої позички державної буде Краєвий Союз Кредитовий удїляти кредитів головно і в першій мірі своїм союзним стоваришеням, щоби вони могли підняти свою діяльність та роздїляти своїм членам дальші дешеві позички. Приватні зголошеня буде углядняти лише виїмково і в міру фондів, остаючих по покритю запотребовання союзних стоваришень.

Міністерство фінансів рескриптом з дня 3. жовтня 1917 р. ч. 90.380, змінило первістні умови удїлюваня кредитів в той спосіб, що Краєвий Союз Кредитовий є в можности удїлювати своїм союзним стоваришеням позички на 3% а иншим членам на 3½%. Позички з державного фонду удїляє ся до сплати в піврічних ратах через двайцять лїт, з тим одначе, що перша рата припадає до сплати по упливі пяти лїт по заключеню мира з державами остаючими тепер з австро-угорською монархією на воєнній стопі.

Кредити ті суть дуже дешеві і дуже догідні, тому належить з них як найскорше користати.

ОПОВІСТКИ.

Пятниця, 12. цвітня 1918.

Нинї: греко-кат.: Марії нч. — римо-кат.: Юлїя п.

Завтра: греко-кат.: Апольонія — римо-кат.: Юстина.

| **Львівський Укр. Народний Театр Т-ва „Бесїда“** під дирекцією К. Рубчакової. Сала т-ва ім. М. Лисенка, вул. Шашкевича ч. 5.

Недїля, дня 14. цвітня 1918 „Паливодa“, ком. на 4 дії К. Карого.

Початок о год. 7·30 веч.

Білети скорійше можна дістати в „Народній Торговли“. 2—2

| **Заходом Товариства Пань** під покровом Пречистої Діви Непорочно Зачатої відбудуть ся в церкві семинарицькій у Львові вул. Коперника ч. 36. в днях 15. (понедїлок) 16, 17, 18, 19, 20. і 21. цвітня с. р. рекольекції для пань. Порядок слїдуючий: 15. цвітня (понедїлок) 16, 17. 18. і 19. о год. 5. пополудни наука, по науцї суплїкація. 20. цвітня (субота) о год. 3. сповідь. 21. цвітня о год. 8. торжественна Служба Божа, на котрій відбуде ся спільне св. Причастє і закінченє рекольекцій.

| **Марія Крохмалюк**, вдова по народнім учителю, 70 лїтна старушка, має катаракту і просить ласкавих Добродїїв о жертви, які просить впрост на її адресу висилати: Львів, Рицарська 4. 937 1—1

ОГОЛОШЕНЯ.

АДВОКАТ
Д-р Роман Перфецький
отворив
АДВОКАТСЬКУ КАНЦЕЛЯРІЮ
у Львові — вул. Сикстуська 43 „б“.
709 28—30

МИЛО товариство по 6 с. за штуку 50 штук К 2·80, правдиво фенявське мило до голеня по К 4 штука. Шампани до житя голови у великім виборі поручає доки запас вистарчить. Перфумерія **С. Федор, Львів, Сикстуська 7.**
498 г 8.—?

Підприємство відбудови в Золочеві
спілка з обмеженим поруком відбудовує повдинові господарства і цїлі місцевости, належачі до окружного суду в Золочеві. Зголошеня приймає і інформації удїляє директор спілки кончений адвокат Д-р Гірґгерн в Золочеві, дім п. Качека коло почти. XXVII 1—1

ЧИТАЙТЕ! НА ЧАСІ! КУПУЙТЕ!
Хто хоче познакомити ся докладно про відношеня польських і російських революційних партій до справи
САМОСТІЙНОСТИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ
нехай перечитає Д-ра Мих. Ловинського:
„Польський і руський революційний рух і Україна“.
(стор. VIII+200. Цїна 3 кор.)
„ЛЮДИ“ біографічно-літературні нариси.
(Драгоманів, Франко, Павлик, Сембратович, Вороник, Рекаї Кропоткін, Толстой, Тургенев, Ґарібальді) в портретами.
(Стор 137. Цїна 1 Кор. 50 сот.,
ЗАМОВЛЯТИ: КНИГАРНЯ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ім. ШЕВЧЕНКА у Львові, Ринок ч. 10.
На провінцію висилають ся того самого дня.

Електричні ліхтарні кишенькові від К 5·— терії до них від К 2·50, Лямпи від К 25·—, як також карбіт — **ОСКАР ФАССАЄР, Львів, Сикстуська 29.** метальні по 1 кор.

Хто знає би про місце перебування У. С. С. Гмин... станиці положеного в лінии 1917 р. ... наявности їх адресу: Володимир Кветко в Н. ... Підгайці. — В жовтни 1917 р. мав бути на Україні ... ранах Київа.

Шукаю для свого приятеля України, інтелігентної, в віцї 30—35 лїт, 45 лїт — ... виключені. — Ласкаві зголошеня до адв. ... кінець до 15. мая. Повіт вимагання 40.000 кор.

Хто з У. С. С., або инших військових ... знають у власнім інтересї вступати до ... Вавилу“ у Львові, Руська 20

Велике Асекурацийне Товариство ... вправну силу, яка володїла би так в слові як і ... польською й українською мовою — Зголошенє ... S. M. Buchstab, Zeitungsbureau Karola-Ludwika.

Спішіть, доки накад незачерпаний. **„Червона Калина“** літературний збірник „Українського Сіяча“ ... Ціна 6 К. 10 К і 20 К. — Замовляти на адр. ... Кіш У.С.С. Шаррепрої N-о 445.

Хто з вертаючих з полону в Росії знає ... судьбу Адріяна Терлецького, ... перебував в Устю Каменогорськ ... губ. Томска, Сибір — зволить про се повідомити ... Терлецького, парока в Лисятичах, п. Мерник.

„Монюшко“ Львів, ул. Зімнорова ... Склад фортепянів і ... продаж — купно — наймання ... сприяєтів на корисних умовах.

Вправні бюрові сили ... в торговельній ... торговлї і инших конторських чинностях ... заняти в Головній управі „Народної Торговлї“ ... Цїнсьменки зголошення з описом житя, з ... доцїв дотеперішного заняття, з ... Услівя після умови

Потрібний зараз сторож або сторожева до каменицї.
Зголошувати ся: Андрея Голуба ч. 8. ...

Сторож грамотний, потрібний до ... ниці число 26. вулиця Чарнецького від 15. цвітня. — Довідувати ся ... канцелярія II. поверх.

Видавниче товариство „УКРАЇНСЬКА КНИГА“
Нашим найменшим видає: **Антін Крушельницький**, 870 A 8—10 ілюструє: **Олена Кульчицька.**
Дурень і його жінка жаба панна — нар. казка, 14 ілюстр. ... 30
Богатий Марко — нар. легенда, 14 ілюстр. ... 30
Лисиця і вівця — нар. байка, 14 ілюстр. ... 30
Котик і Півник — нар. байка, 14 ілюстр. ... 30
Два брати — китайська нар. байка, 14 ілюстр. ... 30
Цар Лев — нар. байка, 30 ілюстр. ... 1
Півень — китайська нар. казка, 14 ілюстр. ... 30
Господар і вуж — нар. байка, 14 ілюстр. ... 30
Пімста звіїв — нар. байка, 14 ілюстр. ... 30
Сорока і когут — нар. байка, 14 ілюстр. ... 30
Про морського царя й його дочок — нар. казка, 22 ілюстр. ... 50
Півиньский, жабиньский, сухиньский і ... токудрії сини цариці — нар. казка, 22 ілюстр. ... 50
Про бідного парубка й царівну — нар. казка, 22 ілюстр. ... 50
Замовляти можна тільки в КНИГАРНЇ „НАУК. ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА“, у Львові, Ринок ...
— — При більших замовленях 15% опусту. —

НОВИНА!
Гр. Гетьманець (Гр. Сьогобочий)
До страшних днів у Київі
(Єврейська соціялістична молодїж і ... робітництво в сї дні).
Цїна 1 кор. 10 сот., пересилка 45 сот.
Замовляти в Книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка, Львів, Ринок ...
921 5—5
10% на памятник борцям за незалежність ...

Відповідає за редакцію Д-р ВАСИЛЬ ПАНЕНКО.
З друкарні „Діла“ Львів, Ринок ч. 10.